

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره هفتم - ۱۶ تا ۲۲ آبان ۱۴۰۰

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۲۳ آبان ۱۴۰۰

۷۰

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره هفتادم - ۱۶ تا ۲۲ آبان ۱۴۰۰

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۷۰

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۲۳ آبان ۱۴۰۰

فهرست مطالب

- درآمد: آیا صعود و سقوط بورس محصول تعارض منافع بود؟ ۲
- بازگشت طرح «مدیریت تعارض منافع» به کمیسیون اجتماعی مجلس ۹
- مدیریت تعارض منافع و ایجاد عدالت در سطح مدیریتی کشور ۱۱
- تذکر نماینده مجلس درباره تعارض منافع در بورس ۱۱
- مدیریت تعارض منافع و عزم راسخ مجلس برای مبارزه با ویژه‌خواری‌ها ۱۱
- مدیریت تعارض منافع، مانع انتصابات فامیلی ۱۲
- لازمه مدیریت تعارض منافع، شفافیت و نظارت عمومی است ۱۲
- تابعیت دوگانه، تعلق و دلبستگی به کشور دیگر و تعارض منافع ایجاد می‌کند ۱۳
- تصویب لایحه تعارض منافع به معنای پایان تخلفات نیست ۱۳
- شورای عالی مدیریت تعارض منافع در لایحه دولت روحانی، عملی نبود ۱۴
- قانون تعارض منافع مترقی و مفید است ۱۴
- تعارض منافع مدیران بورس، آفت پنهان بازار سرمایه ۱۵
- طرح مدیریت تعارض منافع ابهامات اساسی دارد ۱۶
- طرح مدیریت تعارض منافع، قانونی برای اجرا نشدن ۱۷
- محتوای چندرسانه‌ای تعارض منافع ۱۷
- تحلیل فضای مجازی: تصویب کلیات طرح مدیریت تعارض منافع ۱۸

درآمد: آیا صعود و سقوط بورس تقصیر روحانی بود؟ چرایی نیاز به حفظ تعادل بازی در کنش‌های اجتماعی

حسین خداپرست

به تصویر زیر نگاه کنید.

نمودار بیتکوین برای چند روز پیش است. جالب است؟ نیست؟ بیتکوین بخشی از خودش را دوباره بازتولید کرده. در ریاضیات به این می‌گویند فراکتال. مثلاً برف دانه‌ها فراکتال‌اند.

حالا فراکتال، بیتکوین و تستسترون چه ربطی به تعارض منافع دارند؟ الان برای تان می‌گویم. اما قبل از آن لازم است کمی توضیح راجع به سیستم‌های آشوبناک بدهم.

سیستم‌های آشوبناک سیستم‌هایی‌اند که گذر سیستم از یک حالت به حالت بعدی کاملاً رندوم صورت می‌گیرد. یعنی فرآیندی تصادفی است نه علی. مثلاً بالا انداختن سکه یک فرآیند تصادفی است. سیستم‌های آشوبناک را نه با روابط علی بلکه با فرآیندهای تصادفی توضیح می‌دهند. دو نمونه از سیستم‌های آشوبناک معروف بازارهای مالی و آب و هوا هستند. اما این دو با یکدیگر فرقی اساسی دارند. آب و هوا سیستم آشوبناک سطح یک است. به این معنا که اندازه گیرنده، پیش‌بینی‌کننده یا هر کسی که می‌خواهد مدلی از آب و هوا بسازد، مدلس، پیش‌بینی‌اش و یا اندازه‌گیری‌اش تقریباً روی آب و هوا بی‌تاثیر است. مثلاً سازمان هواشناسی وقتی پیش‌بینی می‌کند سه روز آینده بارانی است، آب و هوا رفتارشان را نسبت به این پیش‌بینی سازمان هواشناسی تغییر نمی‌دهند یا کارشناس تلویزیونی آب و هوا خودش تأثیری بر بارانی یا آفتابی بودن آب و هوا ندارد. اصطلاحاً سیستم‌های آشوبناک سطح یک استاتیک (ایستا)

هستند. اما سیستم‌های آشوبناک سطح ۲ دینامیک (پویا) اند. یعنی اندازه گیرنده، پیش بینی کننده و مدل ساز، خودشان روی سیستم تاثیر می گذارند. مثلا فرض کنید شما سیستمی داشته باشید که به صورت قطعی پیش بینی کند، قیمت مس که اکنون ۱۰ هزار دلار است، یک سال دیگر ۲۰ هزار دلار است! چه اتفاقی می افتد؟ بله درست حدس زدید... شما امروز می روید کل دارایی هایتان را می فروشید، به کل اقوامتان زنگ می زنید، از بانک وام می گیرید و خلاصه دار و ندار خودتان و دوستان و آشنایانتان را تبدیل به مس می کنید. وقتی چند نفر دیگر هم رفتار شما را ببینند آنها هم مس می خرند. اتفاقی که می افتد این است که مس نه یک سال دیگر بلکه یک ماه دیگر به قیمت ۲۰ هزار دلارش می رسد. در عمل پیش بینی شما غلط از آب در آمده است (پیش بینی مدل شما قیمت ۲۰ هزار دلاری برای یک سال بعد بود).

سیستم‌هایی که ذرات شان آگاهی دارند، مثل سیستم‌های انسانی، سیستم آشوبناک سطح ۲ هستند و پیش بینی پذیر نیستند. نه فقط پیش بینی شان غلط است بلکه تبیین علی دادن از آنها نیز گمراهی محض است. خب حالا چه کنیم؟ یعنی به هیچ طریقی نمی توان رفتار سیستم‌های آشوبناک سطح ۲ را شناخت؟ در جایی مثل بازارهای مالی ما با پارامتری ثابت به نام قیمت سر و کار داریم. یعنی می توان این عامل مشخص را اندازه بگیریم، الگوهای تکرارشونده اش را بشناسیم و آن را با عدم قطعیت‌هایی قابل اندازه گیری تحلیل کنیم.

اما در جامعه ما پارامتری مشخص نداریم که آن را اندازه گیری کنیم. یعنی ما نمی دانیم مطلوبیت صنف فروشندگان میوه مشهد، کشاورزان خوزستان، اتاق بازرگانی تبریز، فمینیست‌های تهران و اهل سنت کردستان چه نسبتی با هم دارند. اصلا نمی توانیم اندازه بگیریمشان. این یعنی جامعه سیستمی آشوبناک میلیون‌ها برابر بازارهای مالی است.

این وسط ذهن اقتصاد دانان را با "علیت" بریده اند. جامعه شناسان و مورخین به دنبال روابط علی برای تبیین وقایع تاریخی و اجتماعی اند. یعنی می خواهند بگویند چون q اتفاق افتاده پس p علت آن بوده است. این در حالی است که شناخت رفتار توده ها، نیازمند روان شناسی توده هاست. اقتصاد دانان می خواهند بگویند چون بازار بورس بالا رفت، پس لابد در زیرزمین وزارت اقتصاد یا آن طبقات بالایش، در زیرزمین تالار بورس، اتاق فکری پلید نشسته بود و این اتفاق را رقم زد. اما روان شناسان می گویند مردم با تستسترون و پروژسترون شان تصمیم میگیرند و صعودها و سقوطها را رقم می زنند. شاید فکر می کنید من شوخی میکنم. نه خیر بسیار جدی ام. در سال‌های اخیر حتی نوبلیست‌های اقتصاد هم عمدتا به دلیل فعالیت‌های پژوهشی شان روی اقتصاد رفتاری نوبل گرفته اند. رابرت شیلر که در سال ۲۰۱۳ نوبل اقتصاد گرفت در سال ۲۰۱۷ کتابی با عنوان اقتصاد روایی چاپ کرد. او در این کتاب صراحتا نشان داده، دلیل صعودهای عجیب بازارهای مالی و سقوطهای شان، روایت‌ها و داستان‌هایی است که مردم در بین خودشان رد و بدل می کنند. شیلر در این کتاب داستانی زیبا را از جانب یک بازیگر تئاتر که در سال ۱۹۲۶ وارد بازار بورس آمریکا شده نقل می کند. رکود ۱۹۳۰ آمریکا بزرگ ترین رکود تاریخ آمریکاست که در اثر همه گیری بازار بورس در بین عموم جامعه آمریکا رخ داد:

«خیلی زود، موضوعی داغ تر از نمایش توجه من و کل کشور رو جلب کرد. چیز کوچولویی که بهش بازار بورس میگفتن. برای اولین بار حدود سال ۱۹۲۶ باهاش آشنا شدم. با تعجب و البته خوشحالی فهمیدم که یه معامله گر زیرکم یا دست کم این طوری به نظر می‌رسید، چون هر چی خریدم قیمتش بالا رفت. برای بازی در نمایش نارگیل‌ها حدود هفته‌ای ۲۰۰۰ دلار دستمزد می‌گرفتم، ولی این در برابر پولی که می‌تونستم توی وال استریت در بیارم چندرغاز بیشتر نبود.» (اقتصاد روایی صفحه ۲۰۳)

شیلر در ادامه ذکر این داستان متذکر می‌شود که حتی آسانسورچی‌ها، تهیه‌کننده تئاتر و بازیکن گلف برای خرید سهام توصیه‌هایی به این بازیگر تئاتر می‌کردند. این اتفاق‌ها درست دو سال قبل از بزرگ‌ترین سقوط بازار سهام و بزرگ‌ترین رکود تاریخ اقتصاد آمریکا است.

بسیاری از مردم یادشان نمی‌آید. اما من به یاد دارم. کارگزاری‌ها قفل بودند. سیستم معاملاتی کارگزاری آگاه و مفید (بزرگ‌ترین کارگزاری‌های فعلی ایران) روزانه گیر می‌کرد. در فروردین ماه که برای کاری به کارگزاری‌ای که معاملاتم را در آن انجام می‌دهم رفتم، نوبت‌ها برای خرداد به مردم داده می‌شد. در تیرماه برای گرفتن عکس پرسنلی به یک عکاسی رفتم. در کمال تعجب دیدم، یک کاغذ نوشته بزرگ چسبانده بود روی دیوارش که «سبدرگدانی در بازار بورس پذیرفته می‌شود با سود تضمینی!!!»

این نشانه‌ها همه یک ویروسی شدن را نشان میداد. ویروسی شدن یک رفتار در جامعه از طریق روایت‌ها و داستانهاست. این روزها بعضا صحبت‌هایی از اقتصاددان‌هایی می‌شنوم که می‌گویند که مدام می‌گویند، ما گفتیم که بازار بورس سقوط خواهد کرد. ما گفتیم که این رشد حسابی است ما گفتیم فلان و بیسار ولی کسی توجهی نکرد.

چشم بسته غیب می‌گویند. هیچ کس چنین رشدی در بازار را پیش بینی نمی‌کرد. هیچ کس. من از سال ۹۱ در بازار بورس بودم. بسیاری از بزرگان بازار بورس را می‌شناسم. بیشترین تخمینی که بزرگان بازار بورس داشتند شاخص ۵۰۰ هزار بود. از سال ۹۴ آرزوی بسیاری از اهالی بازار شاخص ۲۰۰ هزار و ۳۰۰ هزار بود. اصلا در مخیله کسی نمی‌گنجید که شاخص بورس بشود ۲ میلیون واحد. چیزی که در فاصله مهر ۹۸ تا مرداد ۹۹ اتفاق افتاد اساسا قابل پیش بینی نبود. چون اتفاقی تصادفی و رندوم بود.

تصور عموم مردم این است که اتاق فکری در وزارت اقتصاد در آن طبقات بالا و یا آن زیرزمین‌های مخفی نشسته بود و هر روز کلید ۵+ شاخص را می‌زد. مردم گمان می‌کنند لابد پشت این بالارفتن دسیسه‌ای و داستانی بوده است. از من بشنوید اینها مهملات است. اقتصاددانان اصولگرا می‌گویند رئیس جمهور روحانی مردم را به بورس دعوت کرد. سوال این است مردم مگر وقتی دلار از ۳۵۰۰ به ۴۵۰۰ تومان رسید و آقای روحانی در مصاحبه شبکه ۱ با آقای رشیدپور گفت من به مردم قول می‌دهم دلار از این قیمت بالاتر نخواهد رفت، توجهی کردند؟

از فردای مصاحبه آقای روحانی با رشیدپور در شبکه یک قیمت ارز از ۴۵۰۰ تومان یکراست تا ۲۰ هزار تومان بالا رفت ظرف دو ماه. اینکه گمان کنیم مردم روی حساب حرف رئیس جمهور می‌روند سهام بخرند، پاک کردن صورت مسئله است. مردم سهام خریدند چون برادرشان، خواهرشان، پسرعمه شان، همکارشان نانوائی سر کوچه شان، قصابی محله شان همه و همه از داستان‌ها (به قول رابرت شیلر از روایت‌ها) بی حرف می‌زدند که مثلا ظرف یک ماه گذشته سهام وهویج و فبادمجان را خریده‌اند و ۱۵ درصد سود کرده‌اند. اینگونه می‌شد که فرد تصمیم می‌گرفت برود یک ماه در صف کارگزاری منتظر بماند، حساب بورسی باز کند و سهام خشلغم را بخرد.

شیلر به این می‌گوید «ویروسی شدن» یک پدیده در جامعه. درست مثل ویروس کرونا. ریاضیات مدل‌های ویروسی شدن را هم در ضمیمه کتاب شیلر می‌توانید بخوانید. ورشکستگی یک بانک، یک بیماری همه گیر، انقلاب‌های اجتماعی و صعود و سقوط بازارهای مالی نمونه‌هایی از رفتار آشوبناک و تصادفی و در عین حال ویروسی در یک سیستم‌اند. یک همه گیری غیرقابل پیش بینی. دقیقا به همان معنا که پزشکان به شما می‌گفتند نمی‌دانیم ویروس کرونا چه رفتاری از خودش بروز می‌دهد، اقتصاددانان هم نمی‌دانند وقتی پول سمت بازار ملک، طلا، ارز یا بورس می‌آید چگونه رفتار می‌کند. اگر اقتصاددانی چنین ادعایی کرد شیاد است. به حرفش توجه نکنید. هر کس ادعا کند که من پیش بینی می‌کردم دروغ می‌گوید. از من بشنوید اقتصاد دانان به طور کل و بالاخص در ایران زیاد از حد سخن می‌گویند. بله پرواضح است که شاخصی که هر روز مثبت ۵ درصد بالا می‌رود بالاخره روزی فرو می‌ریزد. اما شاخص از یک میلیون واحد میریزد؟ از ۳ میلیون واحد ریزشش را آغاز می‌کند؟ تا کجا می‌ریزد؟ تا ۵۰۰ هزار؟ تا ۱/۵؟ مدل ریزشش چطور خواهد بود؟ اینها سوالاتی است که هیچ اقتصاددانی به شما پاسخ نمی‌دهد. کسی اگر پاسخ این سوالات را بداند، اصلا اقتصاددان نمی‌شود.

اما چه می‌شود که یک رفتار ویروسی می‌شود؟ برای ایجاد یک انقلاب یک اقلیت یک دنده کفایت می‌کند. برای آغاز یک پاندمی، بیمارشدن ۱ درصد افراد جامعه کفایت می‌کند. مراجعه یکباره ۵ تا ۱۰ درصد مشتریان یک بانک برای دریافت پولشان، بانک را ورشکسته می‌کند. صعود عجیب و غریب بازار بورس به خاطر سهامداران متعصبی ۳-۴ درصدی بود که ظرف چند سال گذشته داستان‌های ثروتمندشدنشان را برای اطرفیانشان تعریف کرده بودند. یک اقلیت متعصب بورسی.

خب حالا این داستان‌ها را برای چه گفتیم؟ بگذارید خلاصه‌ای از قدم‌هایی که تا اینجا برداشتیم را بگوییم.

۱) جامعه سیستم آشوبناک سطح ۲ است.

۲) سیستم‌های آشوبناک سطح ۲ مدل‌هایی غیرخطی بسیار پیچیده دارند که از اساس پیش بینی رفتارشان را

تقریبا محال می‌کند. (جز نهایتا شناسایی الگوهای تکرارشونده یک پارامتر خاص آنهم با عدم قطعیت بسیار

بالا شبیه تحلیل تکنیکال در بازارهای مالی)

۳) برای آغاز یک رفتار وپروسی در جامعه صرفا نیاز به اقلیتی متعصب داریم. نسیم نیکولاس طالب (با اثبات ریاضی در ضمیمه کتابش) می گوید: «یک اقلیت یک دنده حتی اگر ۳ تا ۴ درصد کل جمعیت باشند، کاری می کنند که سرتاسر جامعه به ترجیحات آنها تن بدهد.» (پوست در بازی صفحه ۹۹)

نتیجه: رفتارهای وپروسی مثل بالارفتن قیمت دلار، طلا، مسکن و یا بورس در اثر بسط وپروسی ترجیحات یک اقلیت متعصب صاحب منافع است. این رفتار طبیعی یک سیستم آشوبناک است. روحانی، دژپسند، سیف، عراقچی، همتی، روسای دو سال اخیر سازمان بورس و معاونینشان، زیرزمین ها یا طبقات بالای وزارتخانه ها اصلا عددی در مقابل رفتار وپروسی و توده ای چند ده میلیون نفر نیستند.

نتیجه گیری

خب اینها چه ربطی به تعارض منافع دارند؟ این روزها سیاستمداران مدام در حال تصویب قوانین شفافیت، مبارزه با فساد، تعارض منافع و... هستند. طرح هایی عجیب و غریب، لوایحی نپخته و نزدیک به فاجعه که عمدتا از طریق فشار و لابی گری و اصل ۸۵ کردن، در حال تصویب است. همه اینها تماما به یک نقشه از پیش تعیین شده می ماند برای دروکردن و مقصر دانستن اعضای دولت قبل. عمده این طرح ها و لوایح به نحوی تنظیم می شوند که دست مجری در هنگام اجرای آن باز باشد. مطالب بالا را نوشتم تا بگویم نمایشی که برخی سیاستمداران در حال اجرای آن هستند، فیلم است. آنها نه فساد را می شناسند و نه تعارض منافع و نه شفافیت و گرنه رفتار آشوبناک جامعه ای که چهل سال است با انواع سختی های اقتصادی دست و پنجه نرم می کنند را به روحانی و سیف و عراقچی و دژپسند و همتی رئیس سازمان بورس و... نسبت نمی دادند. این یک برخورد سیاسی است. اینکه به بهانه قوانین مبارزه با فساد و تعارض منافع اولین جاهایی که تحت شفافیت قرار می گیرند، مجلس و دولت است که نهادهایی انتخابی اند، تضعیف جامعه مدنی است. طرح صیانت (شفاف سازی کاربران فضای مجازی) تضعیف جامعه مدنی است. طرح شفافیت آراء نمایندگان، طرح یا لایحه تعارض منافع در دولت، تضعیف کننده سمت انتخابی حاکمیت است. برخورد با سیف و عراقچی به خاطر توزیع دلار نیست. قیمت دلار رفتار آشوبناک و تصادفی دارد و سیف و عراقچی اصلا عددی در مقابل روایت های هیجانی بین توده مردم نیستند. وگرنه بهمنی رئیس بانک مرکزی محمود احمدی نژاد ده سال پیش باید به زندان می افتاد. سیف موسسات مالی غیرمجاز را بسته بود و برخی بانک ها را تجمیع کرده بود. برخورد با پوری حسینی رئیس سازمان خصوصی سازی به خاطر این بود که او خط به خط قانون خصوصی سازی را اجرا کرده بود و شرکت ها را دقیقا به تجار سرشناس واگذار کرده بود و سیاست های خصولتی سازی احمدی نژاد را اجرا نکرده بود. برخورد با نعمت زاده به این خاطر بود که گفته بود من تا زمانی که همه بنادر در اختیار دولت نباشد، قانون جامع پنجره واحد گمرکی را اجرا نمی کنم. برخورد احتمالی با روسای سازمان بورس دوره روحانی نیز از همین جنس است، وگرنه بورس در دوره احمدی نژاد هم رشدی ده برابری را تجربه کرده بود.

رفتار آشوبناک و غیرقابل پیش بینی مردم ایران ریشه در تاریخ ۱۵۰ سال گذشته دارد. (انقلاب مشروطه ظرف ۲ سال رخ داد، ملی شدن صنعت نفت ظرف ۱ سال به نتیجه رسید. انقلاب ۵۷ ظرف ۶ ماه به پیروزی رسید. محمد خاتمی ظرف ۲ ماه پیروز انتخابات شد. از رد صلاحیت آیت الله هاشمی تا پیروزی روحانی ۱ ماه طول کشید). تمامی جنبش‌های اصلاحی و انقلابی مردم ایران که در مقابل استیت صورت گرفته رفتاری غیرقابل پیش بینی داشته‌اند. حواسمان باشد به بهانه شفافیت و مبارزه با فساد و تعارض منافع دارد چه اتفاقی می‌افتد. جریان‌های خاصی در حال تدوین لوایح و طرح‌هایی هستند تا ظاهراً بخشی از حاکمیت را شفاف کنند. اینها می‌تواند به یک نمایش محض بدل شود. شفافیت بدون فراگیری، جنبه شعاری و سیاست‌زده پیدا می‌کند. قبلتر [اینجا](#) توضیح داده ام، که چرا مبارزه با فساد و شفافیت و مدیریت تعارض منافع باید به یکباره و بر همه نهادها و سازمان‌های دولتی و غیردولتی اعمال شود. نهادهای انتصابی و نهادهای انتخابی به صورت همزمان باید شفاف شوند و گرنه یک اختلال جدی در موازنه قدرت به وجود می‌آید که اوضاع را بدتر می‌کند. فساد و تعارض منافع مثل عوض کردن جهت رانندگی است. نمی‌شود صرفاً بخشی از شهر از سمت راست رانندگی کنند و بخش دیگر مثل قدیم چپکی برانند. شهر سامائو در ۷ سپتامبر ۲۰۰۹ راس ساعت ۶ بعد از ظهر و به یکباره جهت رانندگی را از چپ به راست تغییر داد. مبارزه با فساد و شفافیت و مدیریت تعارض منافع اینگونه است. همه باید همزمان شفاف شوند و گرنه تعادل بازی به نفع یکی از طرفین طرف عوض می‌شود.

***

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

 نمایندگان مجلس ضمن تصویب کلیات طرح مدیریت تعارض منافع، طبق پیشنهاد کمیسیون اجتماعی و جمعی از نمایندگان مجلس و تأیید هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی، به دو شوری شدن طرح رای دادند تا جزئیات آن مجدداً در کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی مورد رسیدگی قرار گیرد.

 ولی اسماعیلی، رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس، با اشاره به تصویب کلیات طرح مدیریت تعارض منافع در مجلس در عین عدم وصول لایحه مدیریت تعارض منافع دولت روحانی گفت: لایحه دولت تشکیلات جدیدی از جمله شورای عالی با عضویت رئیس جمهور را تدارک دیده بود. معمولاً هم این شوراها که در سطح رئیس جمهور برنامه‌ریزی می‌شود تشکیل نمی‌شود. ما در طرح مجلس زیاد به موارد لایحه دولت قبل ورود نکردیم، اما اعلام آمادگی کردیم که اگر دولت جدید لایحه واقع بینانه‌ای بدهد و ظرفیت‌های کشور را در نظر بگیرد، با طرح نمایندگان تلفیق می‌کنیم.

 محسن زنگنه نماینده مجلس در مخالفت با تصویب کلیات طرح مدیریت تعارض منافع گفت: این نحوه قانونگذاری وهن مجلس است و باید استانداردهای لازم در قانون نویسی لحاظ شود و اسناد بالادستی مورد توجه جدی قرار گیرد.

 مصطفی طاهری، نماینده مردم زنجان و طارم در مخالفت با طرح مدیریت تعارض منافع گفت: نظارت بر اجرای قانون به عهده سازمان بازرسی است اما در این قانون دستگاه‌های امنیتی نیز اجازه ورود پیدا کرده‌اند. که مغایر اصل ۱۷۴ قانون است. این مورد مدیریت کار را از دست یک نهاد واحد خارج می‌کند و موازی کاری به وجود می‌آورد.

 احسان ارکانی، عضو کمیسیون اصل نود مجلس در توثیبتی ضمن تذکر به وزیر اقتصاد و رئیس بانک مرکزی نوشت: حضور همزمان عضو جدید شورای عالی بورس، در رأس هیات مدیره یکی از بانک‌های خصوصی مصداق بارز تعارض منافع و نیازمند پیگیری مسئولان اقتصادی دولت است.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۲۳ آبان ۱۴۰۰

بازگشت طرح «مدیریت تعارض منافع» به کمیسیون اجتماعی مجلس

خبرگزاری مهر - ۱۶ آبان ۱۴۰۰

◀ طرح و لایحه تعارض منافع

نمایندگان مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی یکشنبه ۱۶ آبان ماه مجلس شورای اسلامی با ۱۵۳ رأی موافق ۶۴ رأی مخالف و ۱۰ رأی ممتنع از مجموع ۲۴۶ نماینده حاضر در مجلس با کلیات طرح مدیریت تعارض منافع موافقت کردند. طبق پیشنهاد کمیسیون اجتماعی و جمعی از نمایندگان مجلس و تأیید هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی، این طرح دو شوری شد و جزئیات آن در کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی مورد رسیدگی قرار می‌گیرد و نمایندگان می‌توانند پیشنهادات خود را در مورد جزئیات این طرح ارائه دهند.

ولی اسماعیلی، رئیس کمیسیون اجتماعی درباره کلیات طرح مدیریت تعارض منافع، گفت: یکی از بسترهای فساد بحث تعارض منافع است و تصویب طرح تعارض منافع بسیار مهم است و مردم از ما انتظار دارند این موضوع را تعیین تکلیف کنیم. مقام معظم رهبری فرمودند مردم شاید بتوانند تنگناهای معیشتی را تحمل کنند اما فساد را قبول نخواهند کرد و بر این اساس ما باید طرح مدیریت تعارض منافع را تصویب کنیم. در تراز نظام جمهوری اسلامی ایران نیست که قانونی درباره مدیریت تعارض منافع نداشته باشیم و لازم است این طرح به تصویب برسد.

دلخوش: طرح مدیریت تعارض منافع اشکالات جدی دارد

در ادامه جلسه، سید کاظم دلخوش در مخالفت با طرح مدیریت تعارض منافع گفت: متأسفانه برخی طرح‌ها مشکل‌زاست و این طرح هم ایرادات اساسی دارد و باید ایرادات آن مرتفع شود. از سوی دیگر ما قوانین مشابه در حوزه مدیریت تعارض منافع داریم و نیازی به قانون نویسی در این زمینه نیست. از سوی دیگر خود تعارض منافع هم استثنائاتی دارد که باید در این طرح لحاظ شود و لازم است روی این طرح کار دقیق کارشناسی انجام شود.

زنگنه: نمایندگان مجلس با تعارض منافع مخالف هستند

محسن زنگنه نیز در مخالفت با کلیات طرح مذکور گفت: همه نمایندگان با تعارض منافع مخالف هستند؛ علت مخالفت بنده هم با کلیات طرح مدیریت تعارض منافع آن است که این طرح ایرادات محتوایی دارد و ما باید طرح‌های خود را به صورت شفاف بنویسیم تا قابل اجرا باشد اما این طرح ابهامات جدی دارد. مثلاً در یکی از مواد این طرح آمده است که اگر در جلسه ای فردی تعارض منافع داشته باشد، باید آن جلسه را ترک کند. قطعاً در جلسات کسانی هستند که تعارض منافع دارند و اگر بخواهیم فقط همین یک ماده را مورد توجه قرار دهیم باید بسیاری از جلسات کشور تعطیل شود! این نحوه قانونگذاری وهن مجلس است و باید استانداردهای لازم در قانون نویسی لحاظ شود و باید اسناد بالادستی مورد توجه جدی قرار گیرد.

طاهری: طرح مدیریت تعارض منافع باید دو شوری شود

مصطفی طاهری در مخالفت با کلیات طرح مدیریت تعارض منافع، اظهار داشت: این طرح ایرادات اساسی دارد و باید دو شوری شود تا ایرادات آن در کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی اصلاح شود. مصادیقی که در این طرح درباره تعارض منافع آمده است ابهام زیادی دارد. ما موافق تصویب قانون جدی برای مدیریت تعارض منافع هستیم اما این طرح ایرادات اساسی دارد که باید اصلاح شود.

ویس کرمی: تعارض منافع باعث بی عدالتی شده است

مهرداد ویس کرمی در موافقت با کلیات طرح مدیریت تعارض منافع گفت: تعارض منافع منجر به عدم ایجاد عدالت و کندی در اجرای قوانین شده است و باید قانونی در مجلس به تصویب برسد تا راه فساد و سوءاستفاده بسته شود. انتصابات فامیلی به حیثیت انقلاب اسلامی ضربه زده است و ما باید قانون بازدارنده ای برای مدیریت تعارض منافع به تصویب برسانیم. بسیاری از مشکلات کشور به نبود قوانین مترقی در حوزه تعارض منافع باز می گردد و اگر طرح مدیریت تعارض منافع به تصویب برسد، با مفسدان و کسانی که به دنبال سوءاستفاده هستند مقابله جدی می شود.

فلاحی: تعارض منافع یکی از ریشه های فساد است

سارا فلاحی نیز در موافقت با کلیات تعارض منافع گفت: ما تا زمانی که فساد را ریشه یابی نکنیم نمی توانیم با آن مبارزه کنیم. تعارض منافع یکی از ریشه های فساد است و اگر طرح مدیریت تعارض منافع تصویب شود، دیگر شاهد انتصابات فامیلی نخواهیم بود. اگر می خواهیم مسیر رانت خواری را ببندیم باید طرح مدیریت تعارض منافع به تصویب برسد. ما باید با تصویب این طرح اعتماد را به مردم بازگردانیم و دست بسیاری از افرادی را که به منافع ملی چنبره زده اند، کوتاه کنیم.

صباغیان: باید تعارض منافع را از بین ببریم

محمدرضا صباغیان در موافقت با طرح مذکور، گفت: اگر قانون و نظارت کافی وجود نداشته باشد، برخی از مسئولان به نفع خودشان تصمیم گیری می کنند. طرح مدیریت تعارض منافع جلوی سوءاستفاده را می گیرد و اگر مدیریت تعارض منافع محقق می شد، «طبری ها» نبودند، وام های چند هزار میلیاردی به افراد خاص داده نمی شد و برج های بلندساخته نمی شد. اگر می خواهیم مشکل مردم حل شود، باید جلوی سوءاستفاده گرفته شود و تعارض منافع را باید از بین ببریم.

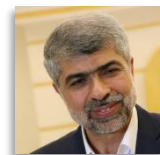

مدیریت تعارض منافع و ایجاد عدالت در سطح مدیریتی کشور

خلیل بهروزی فر (نماینده مردم فومن و شفت) - ۱۷ آبان ۱۴۰۰

◀ طرح و لایحه تعارض منافع

بر اساس پیش بینی که انجام دادیم بعد از تصویب طرح مدیریت تعارض منافع، افرادی که در سطوح مدیریتی عالی و میانی در سطح ملی مسئولیت‌هایی را می‌پذیرند، ملزم می‌شوند از آن جایگاه برای ارائه خدمات صادقانه و بی‌منت به مردم بهره‌مند شوند لذا تبدیل این طرح به قانون به رفع یک مساله و دغدغه بسیار مهم که پیوسته در کشور وجود داشته است، منتهی می‌شود. به دنبال تصویب این طرح، افرادی که امروز دارای هلدینگ یا شرکت هستند یا کار اقتصادی انجام می‌دهند و تاکنون از موقعیت و جایگاه خود سوءاستفاده کرده‌اند قطعاً نمی‌توانند به این رویه ادامه دهند، بنابراین بسیاری از اقداماتی که جنبه رانت دارد و افرادی که از جایگاه خود در جهت تامین منافع شخصی سوءاستفاده می‌کنند خودبخود حذف خواهند شد.

البته مجلس بعد از تصویب این طرح نیز با نظارت دقیق بر حسن اجرای مَرّ قانون و حتی نحوه تدوین و تصویب آئین‌نامه‌های اجرایی آن توسط وزارتخانه‌ها اجازه نمی‌دهد که این قانون را به انحراف ببرند. تصویب این قانون، مردم را نیز که امروز از وجود تعارض منافع بین مدیران عاصی شده‌اند به آرامش می‌رساند و آنها را به ایجاد عدالت نسبی در سطح مدیریتی امیدوار می‌کند.

✉ [خبرگزاری خانه ملت](#)

تذکر نماینده مجلس درباره تعارض منافع در بورس

احسان ارکانی (عضو کمیسیون اصل نود مجلس) - ۱۷ آبان ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در بازار سرمایه

حضور همزمان عضو جدید شورای عالی بورس، در رأس هیات مدیره یکی از بانک‌های خصوصی مصداق بارز تعارض منافع و نیازمند پیگیری مسئولان اقتصادی دولت است تا بهبودی وضعیت بورس، سریعتر حاصل شود. وزیر اقتصاد و رییس کل بانک مرکزی باید فوراً نسبت به اصلاح این موضوع اقدام کنند.

✉ [مشرق نیوز](#)

مدیریت تعارض منافع و عزم راسخ مجلس برای مبارزه با ویژه‌خواری‌ها

وحید جلال زاده (رئیس کمیسیون امنیت ملی) - ۱۷ آبان ۱۴۰۰

◀ طرح و لایحه تعارض منافع

تصویب کلیات طرح مدیریت تعارض منافع فردی با منافع عمومی کشور در مجلس عزم نمایندگان برای مبارزه با فساد و جلوگیری از ویژه‌خواری‌ها است. تدوین قانون برای شناخت فرصت‌های تعارض منافع در کشور گام اساسی در جهت تحقق عدالت اجتماعی و ارتقای اعتماد عمومی است.

✉ [خبرگزاری خانه ملت](#)

مدیریت تعارض منافع، مانع انتصابات فامیلی

علی بابایی کارنامی (نایب رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس) - ۱۹ آبان ۱۴۰۰
 ◀ طرح و لایحه تعارض منافع

طرح مدیریت تعارض منافع محدودیتی برای فعالیت مدیران ایجاد نمی‌کند، بلکه در مورد روابط بین مدیران با بدنه اجتماع شفاف‌سازی می‌کند، ضمن اینکه تاکنون قانونی برای برخورد با تخلفات مدیران اعم از انتصاب داماد یک مدیر یا آقازاده‌هایی که در دولت‌ها مطرح بوده و بسیاری از اقداماتی که زیرمجموعه مدیران صورت می‌گیرد و اقوامشان از آن‌ها سود می‌برند، وجود نداشته و مدیران منعی در این رابطه نداشته‌اند.

درست است که این انتصابات اقوامی منطقی ندارد و رویه مناسبی نیست، اما اینکه یک وزیر اقوام خود را در بخش‌های مختلف وزارتخانه به عنوان مدیر منصوب کند یا تصمیماتی در این رابطه اتخاذ کند تاکنون، جرم نبوده به همین دلیل نمی‌توان این‌گونه اقدامات مدیران را تخلف محسوب کرد.

این طرح از انتصاب اقوام مدیران در سمت‌های مدیریتی زیرمجموعه آن‌ها ممانعت به عمل می‌آورد و برای این موضوع جرم‌انگاری کرده و محدودیت‌هایی را در این زمینه ایجاد کرده است. اگر شرکتی که مدیرعامل آن با یکی از وزرا نسبت فامیلی سببی یا نسبی داشته باشد و بخواهد در مناقصاتی که آن وزارتخانه برگزار کرده، شرکت کند و حتی برنده هم بشود بر اساس این طرح چون با وزیر نسبت فامیلی دارد نمی‌تواند در مناقصه شرکت کند و از امتیاز این بخش استفاده کند.

ما در این طرح مرزها را مشخص کردیم، ضمن اینکه تصویب آن باعث شفاف‌سازی در عملکرد مدیران شده و دستگاه‌های ذی‌ربط مطلع می‌شوند که کدام یک از اقدامات مدیران جرم محسوب می‌شود، همچنین در حوزه پیشگیری از بروز فساد هم نتایج مطلوبی را به همراه خواهد داشت، ضمن اینکه شأن مدیران نیز حفظ خواهد شد.

✉ خبرگزاری ایسنا

لازمه مدیریت تعارض منافع، شفافیت و نظارت عمومی است

مجید الماسی (پژوهشگر اقتصادی) - ۱۷ آبان ۱۴۰۰
 ◀ طرح و لایحه تعارض منافع

دولت در سال ۱۳۹۶ برای لایحه تعارض منافع اقدام کرد اما وقتی وارد بحث شدند در کمیسیون‌های اصلی و فرعی دولت به این نتیجه رسیدند لازمه مدیریت تعارض منافع، شفافیت اطلاعات نظام اقتصادی است. زمانی که عموم مردم و دستگاه‌های نظارتی به اطلاعات دسترسی آزاد ندارند چگونه می‌توان تعارض منافع را شناسایی کرد؟ بانگ‌هایی به سوابق دیگر کشورها در اجرای قانون تعارض منافع، هیچ کشوری در مدیریت تعارض منافع، موفق نبوده مگر اینکه از نظارت عمومی بهره برده باشد. هر قدر هم ضمانت اجرا، مجازات و یا حبس در این طرح دیده شود، مادامی که از نظارت عمومی و مردمی استفاده نکنیم پاسخ درستی دریافت نخواهیم کرد. یکی از ایرادهای طرح مدیریت تعارض منافع مجلس این است که وارد مصادیق نمی‌شود.

✉ خبرگزاری شبستان

تابعیت دوگانه، تعلق و دلبستگی به کشور دیگر و تعارض منافع ایجاد می‌کند

مجید انصاری (سخنگوی کمیسیون اجتماعی مجلس) - ۲۱ آبان ۱۴۰۰
◀ طرح و لایحه تعارض منافع

«مجید انصاری» با اشاره به تصویب کلیات طرح مجلس درباره مدیریت تعارض منافع اظهار کرد: عنوان درست این طرح «مدیریت تعارض منافع فردی با منافع عمومی کشور» است و انتظار می‌رود با تصویب و تایید نهایی و تبدیل شدن به قانون، مانع بخشی از فساد و رانت در کشور شود. سخنگوی کمیسیون اجتماعی درباره اینکه طبق این طرح چه سازمان‌هایی وظیفه نظارتی دارند، گفت: بازرسی کل کشور، وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه وظیفه ذاتی آنها نظارتی است. درباره نمایندگان و قضات نیز هیات نظارت بر رفتار نمایندگان و دادسرای انتظامی قضات نقش نظارتی بر عهده دارند. وی با اشاره به بروز تعارض منافع ناشی از تابعیت دوگانه اظهار کرد: فردی که تابعیت کشور دیگری را دارد، ممکن است به هر حال تعلق و دلبستگی‌هایی را به آن کشور داشته باشد و احتمال تعارض منافع وجود دارد. موضوع دیگری که در این طرح پیش‌بینی شده، ضابطه‌مند شدن دریافت هدایا است. البته هدایای سازمانی مستثنی شده است و این هدایا باید به نام سازمان مربوطه ثبت شود.

سخنگوی کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی با اشاره به پیش‌بینی موضوع ضمانت اجرا و دادرسی در این طرح اظهار کرد: بر اساس این طرح اگر حکمی از این قانون نقض شود و در قوانین دیگر تکلیف، ضمانت اجرایی یا مجازاتی برای آن در نظر نگرفته نشده باشد، در این صورت فرد مرتکب یا مشمول به انفصال از خدمات دولتی از ۶ ماه تا ۲ سال محکوم می‌شود.

[خبرگزاری ایرنا](#)

تصویب لایحه تعارض منافع به معنای پایان تخلفات نیست

محمدعلی پورمختار (نماینده سابق مجلس) - ۲۲ آبان ۱۴۰۰
◀ طرح و لایحه تعارض منافع

با تصویب لایحه تعارض منافع نمی‌توان انتظار داشت دیگر هرگز موردی از فساد در ساختار اداری رخ ندهد، بلکه تا وقتی امور را به مردم نسپاریم و به آنان اعتماد نکنیم همچنان امکان بروز چنین مواردی وجود دارد. در این زمینه تا حد قابل توجهی مسئولیت با مجلس است که از قدرت نظارتی خود استفاده کند و با اعمال آن کار را پیش ببرد. معتقدم هم در قوه مجریه و هم در قوه قضائیه این آمادگی وجود دارد تا با همکاری هر سه قوه شاهد خروج از وضعیت اداری فعلی در کل کشور باشیم.

دور از ذهن نیست که ما در مجلس هم شاهد تصویب قوانینی در طول سال‌ها بوده‌ایم که همان مسئول به نفع خودش به مجلس پیشنهاد کرده و مجلس هم از آنجا که صرفاً به نفس قانون نگاه می‌کند آن را مورد تصویب قرار داده، بدون اینکه بداند یا توجهی داشته باشد که چه کسی یا چه کسانی از آن نفع می‌برند.

[خبرگزاری ایسنا](#)

شورای عالی مدیریت تعارض منافع در لایحه دولت روحانی، عملی نبود

ولی اسماعیلی (رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس) - ۱۷ آبان ۱۴۰۰
 ◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

مدیریت تعارض منافع ابتدا در قالب لایحه دولت مطرح شد، بعد اعلام وصول نشد و برگشت. این خواسته چندسالی بود که به نتیجه نرسیده بود. بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته از ۱۹۶۰ شروع به بحث قانونی کردن مدیریت تعارض منافع کردند. ضمن اینکه آنها هم یک سری شاخص‌های ورود به ادارات دولتی مانند گزینش ما دارند، اما طی گذشت سالیان نشان داد که صرف چنین راهکاری کفایت نمی‌کند. به‌عنوان مثال، ما گزینش، حراست، استعلامات و برخوردهای قوه قضاییه را داریم اما از نظر رده مفاسد اداری و آمارهای بین‌المللی در رده ایده‌آل و در تراز انقلاب اسلامی نیستیم. ما باید بسترهای فساد را از بین می‌بردیم، یعنی بسترهایی که طرف را در دوراهی فساد قرار می‌دهد. این نخستین بار است که این عبارت در ادبیات قانونی کشور وارد می‌شود و قدم مثبتی محسوب می‌شود. درست است که ابهاماتی وجود دارد و به همین علت ما خودمان هم در کمیسیون اجتماعی با دوشوری بودن طرح موافقت کردیم. اصلاحاتی راجع به اتاق اصناف، اتاق تعاون و مباحث تجارت خارجی وجود دارد که اعضای محترم اتاق تعاون و اصناف دارند آنها را انجام می‌دهند. این اصلاحات به کمیسیون می‌آید، پیشنهادهای سایر نمایندگان را هم می‌گیریم و با رفع اشکالات مدنظر نمایندگان مخالف، طرح جامع و مانعی را به صحن خواهیم برد. ما به این علت وارد لایحه واصل شده از دولت آقای روحانی نشدیم که اولاً اعلام وصول نشده بود و ما هم غیررسمی دیدیم. لایحه دولت تشکیلات جدیدی از جمله شورای عالی با عضویت رئیس‌جمهور را تدارک دیده بود. معمولاً این شوراها که در سطح رئیس‌جمهور برنامه‌ریزی می‌شود تشکیل نمی‌شود چون وقت نمی‌کنند. ما در طرح مجلس زیاد به موارد لایحه دولت قبل ورود نکردیم، اما اعلام آمادگی کردیم که اگر دولت جدید لایحه واقع‌بینانه‌ای بدهد و ظرفیت‌های کشور را در نظر بگیرد، با طرح نمایندگان تلفیق می‌کنیم و قانون خوبی را تحویل می‌دهیم. کشورهای که رتبه فساد کمتری دارند، بیشتر به زمینه برخوردهای نرم‌افزاری و از بین بردن انگیزه فساد ورود داشته‌اند تا بگیروبندها و زندان.

[همشهری آنلاین](#)

قانون تعارض منافع مترقی و مفید است

منصور حقیقت‌پور (فعال سیاسی اصولگرا و نماینده پیشین مجلس) - ۱۹ آبان ۱۴۰۰
 ◀ طرح و لایحه تعارض منافع

قانون تعارض منافع در همه جای دنیا در حال اجراست و قانون بسیار خوبی هم است. این قانون در واقع می‌خواهد بین قانون‌گذار و افرادی که در تبیین آن ممکن است منافع شخصی داشته باشند، فاصله ایجاد کند تا بنگاه‌های اقتصادی قانون‌گذار نباشند و قانون را کسی که دارای منافع نیست، تنظیم و تدوین کند. من این کشمکش را قبلاً در داخل مجلس دیده‌ایم که در ارتباط با تنظیم قیمت خوراک پتروشیمی‌ها خیلی از کارخانجات پتروشیمی از بیرون به مجلس فشار می‌آوردند تا قیمت خوراک آنان در حداقل بماند! متأسفانه ما خیلی از مصوبات و قوانین را داریم که اجرا نشده است. مثلاً فکر نمی‌کنم که بیش از بیست درصد چشم‌انداز بیست ساله اجرا شده باشد.

[فردانیوز](#)

تعارض منافع مدیران بورس، آفت پنهان بازار سرمایه

مهدی دلبری* (کارشناس بازار سرمایه) - ۱۷ آبان ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در بازار سرمایه

افراد زیادی سالیان طولانی در نهادهای نظارتی و ارکان بازار سرمایه مثل سازمان بورس و انواع بورس‌های کشور، به عنوان عضو هیئت مدیره فعالیت دارند که همزمان در نهادهای تحت نظارتی همچون، کارگزاری‌ها و سبذگردان‌ها نیز فعال هستند. از جمله مصادیق تعارض منافع می‌توان به تصدی همزمان دو یا چند شغل، رانت اطلاعاتی، تصمیم‌گیری به نفع شخصی و پذیرش هدیه اشاره کرد. مثلاً اگر فردی در بورس کالا عضو هیئت مدیره باشد و همزمان در یک شرکت تولیدکننده فلزات و پتروشیمی نیز فعالیت کند، این فرد باید میان منافع تولیدکننده و بورس کالا تصمیم بگیرد که در این موقعیت تعارض منافع به خوبی مشهود است.

در عمده شرکت‌های مدیریت دارایی نیز تعارض منافع وجود دارد، به این صورت که فردی مدیر پرتفوی شرکت سبذگردان است و همزمان برای خودش نیز به خرید و فروش سهام می‌پردازد. در کشورهای دیگر معمولاً این فرد باید قبل از خرید و فروش برای خود مجوزهای لازم را بگیرد و آن‌ها را طبق قانون افشا کند.

به طور مثال فردی که در کارگزاری مشغول فعالیت است، باید حافظ منافع مشتریان باشد. این نوع تعارض جایی مشکل‌زا می‌شود که کارگزار، منافع خود را که برایش حائز اهمیت است، بر منافع فرد ترجیح دهد. به عنوان مثال فردی می‌خواهد یک سهم را به قیمت مناسبی بخرد و کارگزار نیز از طریق رفتار فرد به این نتیجه رسیده که این سهم، سهم خوبی برای خرید است. تضاد منافع در اینجا حاصل می‌شود که اگر خودش را بر شما مقدم بداند در بازی نمایندگی و عاملیت، منافع خود را بر شما ترجیح داده است. یعنی جلوتر از مشتری عمل می‌کند.

جرایم مرتبط با بازار سرمایه که در فصل ششم قانون بازار سرمایه به آن اشاره شده است، شامل دو جرم کیفری اعم از سو استفاده از اطلاعات نهانی و دستکاری در قیمت است که این دو جرم به واسطه تعارض منافع اتفاق می‌افتد.

مرتضی شهیدی حقوقدان بازار سرمایه نیز در پاسخ به این پرسش که، چه افرادی در معرض تعارض منافع هستند؟ اظهار کرد: طبق اصل ۲۴۱ قانون تجارت لایحه اصلاحی سال ۴۷، یک نفر در صورتی که در شرکت دولتی به عنوان هیئت مدیره فعال باشد، نمی‌تواند در جاهای دیگر نیز فعالیت

داشته باشد، اما در بخش خصوصی و بازار سرمایه این محدودیت وجود ندارد و هیئت مدیره‌ها، از میان ناشران و کارگزاران انتخاب میشوند. همچنین در قانون بازار ذکر شده که، هیئت مدیره سازمان بورس در هیچ شرکتی اجازه فعالیت و حتی حق معامله در بورس را ندارد، اما قانون از اعضای شورای عالی بورس فقط حق معامله را سلب کرده است و آن‌ها می‌توانند در موقعیت‌های دیگر فعالیت داشته باشند، زیرا وزیر اقتصاد که در سمت رئیس شورای عالی بورس نیز فعال هست، با وجود اینکه این موضوع نیز تعارض منافع تلقی می‌شود، اما در اصل او به دلیل سمت خود که عنوان وزیر اقتصاد هست به منصب شورای عالی بورس رسیده است.

* گزارش فوق در [روزنامه تعادل](#) به نقل از رضا محمدی (کارشناس بازار سرمایه) آمده است که عیناً تکرار همین جملات است.

طرح مدیریت تعارض منافع ابهامات اساسی دارد

مصطفی طاهری (نماینده مردم زنجان و طارم) - ۲۲ آبان ۱۴۰۰

◀ طرح و لایحه تعارض منافع

متن طرح مدیریت تعارض منافع ایراد زیادی داشت. کلیت اینکه ما یک قانونی برای جلوگیری از تعارض منافع داشته باشیم، امر خوبی است. باید یک قانون برای جلوگیری از تعارض منافع داشته باشیم تا با استفاده از این قانون بشود در موارد لازم قضاوت کرد و نکته مهم تر اینکه برای قوانین دیگری که وضع می شود یک پیوست تعارض منافع نیاز داریم. خیلی از قوانین فعلی که در حال اجرای آن هستیم منجر به تعارض منافع می شود. و این قانون فعلی آن موارد را برطرف نمی کند. به طور مثال ما در قانون سهمی از فروش نفت را به وزارت نفت اختصاص داده ایم که این مورد نمونه ای واضح از تعارض منافع است؛ چراکه وزارت نفت را برای کسب سود بیشتر ترغیب به خام فروشی می کند. در قانون معادن نیز در قبال دیرکرد در پرداخت حقوق دولتی جریمه کمی در نظر گرفته شده است. در نتیجه معدن کاران نیز حقوق دولتی را به موقع پرداخت نمی کنند؛ چراکه هرچه قدر دیرتر پرداخت کنند، به نفع شان خواهد بود. باید در قوانین عادی که من بعد قرار است نوشته شود این نکته را مدنظر قرار دهیم که تعارض منافع به وجود نیاید. همچنین خود قانون فعلی که در حال نوشتن آن هستیم نیز باید بخشی از این تعارض منافع را حل بکند. این قانون ایرادهای زیادی داشت که اگر ایرادهای آن رفع شود بسیار قانون خوبی است و در نوشتن سایر قوانین نیز موثر خواهد بود.

یکی از ایرادهایی که به طرح وارد است شمول آن است که حتی یک مدیر مدرسه را نیز شامل می شود. احکام برای افرادی است که در مدیریت های رده بالا قرار دارند اما تعاریفی که گفته شده است مدیران رده پایین مثل مدیران مدارس و شعب بانکی را نیز شامل می شود. ابهامات جدی در سازوکارهای پیشنهادی، ناسازگاری با فرآیندهای اجرایی، کاهش قدرت ریسک پذیری مدیران، امکان ایجاد اختلال در انجام امور جاری دستگاه ها؛ گسترده و ناهمگن بودن برخی دیگر از ایرادهای این قانون است. این قانون همچنین در تعاریف نیز مشکل دارد، به طور مثال می شود به تعریف منفعت شخصی اشاره کرد. در این رابطه فردی ممکن است به عنوان نماینده یک کار مثبت برای کشور انجام دهد که اثرات آن به خانواده خود او نیز می رسد. طبق این متن این فرد مجرم است؛ چراکه طرح گفته است هرگونه منفعت کلی، جزئی، مستقیم و غیرمستقیم اگر به فرد یا خانواده او برسد، او مجرم است. همچنین در این طرح تعریفی از هدیه ارائه شده که در قوانین قبلی رشوه تلقی می شده است. نظارت بر اجرای قانون به عهده سازمان بازرسی است اما در این قانون دستگاه های امنیتی نیز اجازه ورود پیدا کرده اند. که مغایر اصل ۱۷۴ قانون است. این مورد مدیریت کار را از دست یک نهاد واحد خارج می کند و موازی کاری به وجود می آورد. این قانون یک بار مالی را نیز به دولت تحمیل می کند که منابع تامین آن باید پیش بینی بشود.

در مورد نظارت بر اموال مسئولان نیز پیش از این قانونی در مورد معرفی اموال مسئولان مطرح شده که در رفت و برگشت بین مجلس و شورای نگهبان به مجمع تشخیص مصلحت ارجاع داده و تایید شده است. قانون فعلی در مدیریت تعارض منافع به نوعی قانون قبلی را نقض می کند که از این جهت ایراد دارد.

طرح مدیریت تعارض منافع، قانونی برای اجرا نشدن

حمیدرضا فولادگر (نماینده ادوار مجلس) - ۱۷ آبان ۱۴۰۰

◀ طرح و لایحه تعارض منافع

طرح مدیریت تعارض منافع دست کم سه ایراد اساسی دارد و در عمل نتوانسته انتظاراتی نظیر سالم سازی سیستم اداری، شفاف سازی و مبارزه با فساد را برآورده کند. کارشناسان مرکز پژوهش های مجلس هم در گزارش خود می گویند: بسیاری از تعاریف در طرح مدیریت تعارض منافع مبهم بوده و نیازمند تدقیق و مشخص کردن حدود است؛ کارشناسان معتقدند این ایراد در صورت تصویب نهایی این طرح، می تواند موجب ناکارآمدی دستگاه های اجرایی کشور شود. برای مثال واژه «غیرمستقیم» ذیل بند پ ماده ۱ طرح، واجد ابهام است؛ به این معنا که فرد مشمول این قانون، هر تصمیمی بگیرد که منفعتی را عاید کشور یا منطقه اش کند، خودش هم طبق این تعریف ذی نفع محسوب شده و مشمول شرایط تعارض منافع خواهد بود. برای مثال، زمانی که یک مسئول استانی برای استان خود تصمیم درستی بگیرد، موجب منفعت برای خود، خانواده، همشهریان و هم استانی هایش می شود. این ابهام در واژه «غیرمستقیم» موجب اختلال جدی در فرایندهای اجرایی شده و عملاً مسیر هر گونه فشار بر مسئولان و مدیران کشور را به دلیل نقض این قانون و امکان تفسیر آن هموار می کند. بر اساس گزارش مرکز پژوهش های مجلس، مسئولیت نظارت بر حسن اجرای قانون در کشور مستند به اصل صد و هفتاد و چهارم قانون اساسی، صرفاً بر عهده سازمان بازرسی کل کشور است. لذا حکم ماده ۵ این طرح مبنی بر مداخله سایر دستگاه های نظارتی مغایر اصل مذکور در قانون اساسی است؛ افزون بر آن نظارت چندگانه در این موضوع مشکلاتی را در عرصه اجرا و نظارت بر آن به همراه خواهد داشت؛ بنابراین سازوکار پیشنهادی، مغایر «نظام اداری صحیح» موضوع بند ۱۰ اصل سوم قانون اساسی نیز به نظر می رسد.

🔗 [پایگاه اطلاع رسانی جماران](#)

محتوای چند رسانه ای تعارض منافع

در هفته گذشته، دو برنامه تصویری مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی منتشر شد

- [گزارش تلویزیون از طرح مدیریت تعارض منافع](#) / آپارات / ۱۸ آبان ۱۴۰۰
- [طرح تعارض منافع، مانع به قدرت رسیدن ذی نفعان خواهد شد](#) / خبر فوری / کیومرث سردمدی واله / ۲۰ آبان ۱۴۰۰

کیومرث سردمدی واله در گفتگو با خبرفوری بیان داشت: بخش عمده طرح تعارض منافع مربوط به مسئولین بوده اما بخشی مرتبط با اتاق بازرگانی و شاخه های مرتبط آن است. طرح تعارض منافع مانع به قدرت رسیدن ذی نفعان خواهد شد و محدودیت هایی را حتی برای نمایندگان مجلس ایجاد می کند. به عنوان مثال، نمایندگان و قضات از آزمون وکلا برای سردفتری و کانون وکلا معاف بودند، اما با تصویب قانون جدید مجلس، این معافیت برداشته شد.

تحلیل فضای مجازی: تصویب کلیات طرح مدیریت تعارض منافع آیا اولین گام مطمئن برداشته شد؟

محمد عادلی

در هفته گذشته مهم‌ترین خبری که مطرح شد تصویب کلیات طرح مدیریت تعارض منافع در مجلس و ارجاع مجدد آن به کمیسیون اجتماعی برای بررسی دوباره بود. هرچند نمایندگان موافق این طرح از این کار احساس رضایت داشتند و آن را گامی مهم برای مقابله با فساد می‌دانستند، اما کاربران در توییتر همچنان نسبت به سرنوشت آن نامطمئن بودند و بر این عقیده بودند که لازمه پیشبرد چنین طرح‌هایی ایجاد سازوکاری برای شفافیت به‌خصوص در آرای نمایندگان است.

آیا مدیریت تعارض منافع بدون شفافیت ممکن است؟

در هفته گذشته و پس از کش و قوس‌های فراوان بالاخره [طرح مدیریت تعارض منافع](#) در مجلس به رأی گذاشته شد که در نهایت روز یکشنبه شانزدهم آبان ماه با ۱۵۳ رأی موافق، ۶۴ رأی مخالف و ۱۰ رأی ممتنع به تصویب رسید. پیش از مطرح شدن این طرح لایحه‌ای از سوی دولت در این رابطه پیشنهاد شده بود و برخی [کارشناسان](#) این طرح را نسبت به لایحه دارای کاستی‌هایی می‌دانستند، در نهایت نیز با تصویب دوشورای این طرح، بازگشت بی سروصدای آن به کمیسیون اجتماعی برای بررسی مجدد رقم خورد؛ به عبارت دیگر در عین اینکه مجلس نمایشی از عزم خود برای مدیریت تعارض منافع ترتیب داد، طرح پراشکال مذکور را برای بررسی و تجدیدنظر اساسی به کمیسیون اجتماعی بازگرداند. در این بین چند تن از نمایندگان موافق طرح با انتشار توییت‌هایی این‌گونه رضایت خود را از تصویب آن نشان دادند:

 بابایی کارنامی: «با تصویب قانون تعارض منافع حتی رئیس‌جمهور هم حق ندارد از اقوام خود در جایگاه مشاور استفاده کند».

 مجید انصاری: «خادمان ملت با تصویب کلیات طرح مدیریت تعارض منافع بر عزم جدی خود برای مبارزه با فساد صحه گذاشتند. تاکنون هیچ قانونی در زمینه تعارض منافع در کشور نداشته‌ایم در حالی که کشورهای پیشرو در مبارزه با فساد قوانینی در زمینه تعارض منافع دارند. بسترهای فساد با این قانون به حداقل می‌رسد».

با اینکه تصویب این قانون می‌تواند در کاهش زمینه‌های فساد مؤثر باشد اما کاربران در پاسخ به این خبر ایراداتی را به عملکرد نمایندگان مجلس وارد دانستند که مهم‌ترین آن‌ها بحث [شفافیت آرای نمایندگان](#) بود. از نظر کاربران هرچند قانون مدیریت تعارض منافع می‌تواند کارساز باشد اما باید رأی نمایندگان شفاف باشد تا مخالفین و دلایل مخالفت آن‌ها نیز روشن شود. به‌عنوان مثال یکی از کاربران پس از تصویب طرح می‌گوید:

«والا من از تعارض منافع همین قدر میدونم که عدم شفافیت همین آقایون در همه زمینه‌ها از آرا تا اموال و...، میلیون‌ها تعارض منافع ایجاد میکنه. اگه بفهمید اول نباید چشم رو کور کرد تا ابرو رو درست کرد اونوقت اسمتون میشه نماینده انقلابی».

حتی کاربران پیش از تصویب طرح نیز نحوه تصویب آن و محتوایی که تصویب می‌شود را به بحث شفافیت آرا گره زده بودند و نگران بودند که بدون شفافیت چگونه قرار است این قانون تصویب یا اجرا شود:

«اون دسته از نمایندگان که نزدیک دو سال با اعتماد مردم بازی کردند و به هر دلیل با طرح شفافیت آرا نمایندگان برخورد کردن مطمئناً برای رأی نیاوردن این طرح هم سنگ اندازی می‌کنن... این طرح حتی اگه ایراداتی هم داشته باشه بازهم منفعتش بیشتر از ضررش هست».

«ولی صدتا از این طرح‌ها هم تصویب بشه تا وقتی که قول نمایندگان قبل از ورود به مجلس که شفافیت آرا نمایندگان بود به قانون تبدیل نشه، دل خوش نخواهیم بود. چون تمام طرح‌های خوب در سایه عدم شفافیت کن‌فیکون خواهند شد».

خیز پزشکان برای کاهش مالیات پرداختی

صحبت‌های حسینعلی شهریاری، رئیس کمیسیون بهداشت و درمان مجلس که در آن از لزوم کاهش مالیات بر درآمد پزشکان از ۳۵ درصد به ۱۰ درصد سخن گفته بود، سبب ایجاد واکنش‌هایی از سوی کاربران در مورد پزشکان و تعارض منافع موجود در نظام بهداشت و درمان شد. یکی از کاربران با اشاره مستقیم به وی می‌نویسد:

«وقتی نماینده صنف خودت باشی نه نماینده مردم، نتیجه‌اش می‌شود این حرف‌ها که علناً بگی باید به پزشکان باج بدی و کلیه فروشی مردم مگه چه اشکالی دارد! واقعاً آدم می‌مونه چی بگه که قابل پخش باشه».

در ادامه نیز همین سخنان باعث شد که دیگر کاربران در پاسخ به وی به موارد دیگری از تعارض منافع در حوزه پزشکی و به خصوص درآمدهای بالای آن‌ها اشاره کنند که در ادامه به چند مورد از آن‌ها اشاره می‌شود:

«بعضی پزشکان فقط حضوری وقت میدن، بعضی هنوز کارت‌خوان ندارند، بالای ۶۰ درصدشون مالیات نمیدن، بعضی به بهانه خدمات مختلف در مطب پول زیادی از مریض میگیرن، پزشکان ایرانی بالاترین درآمد رو در دنیا دارند. نتیجه: پزشک سالاری امری اجباری و تحمیلیه، پزشک زیاد بشه این مسائل جمع میشه».

«سونوگرافی، رادیولوژی، ام.آر.آی، غربالگری و برخی از فعالیت‌های پزشکی تشخیصی در سایه عدم نظارت بیمه‌ها و اجرا نشدن گایدلاین‌های پزشکی، تبدیل به دکان پول‌سازی شده است. تعارض منافع در حوزه سلامت جدی است».

انتصاب انتقادآمیز در نظام بانکی

تعارض منافع در بورس و یا نظام بانکی نیز از مواردی است که بارها مورد اعتراض کاربران قرار داشته است. در مورد بورس کاربران یکی از دلایل نابودی سرمایه بسیاری از افراد را در دو سال گذشته همین مسئله می‌دانند. حال در این

رابطه احسان ارکانی، نماینده مجلس در توییتی خبر داد که یکی از اعضای شورای عالی بورس به عضویت هیئت‌مدیره یکی از بانک‌های خصوصی درآمده است:

«حضور هم‌زمان عضو جدید شورای عالی بورس، در رأس هیئت‌مدیره یکی از بانک‌های خصوصی مصداق بارز تعارض منافع و نیازمند پیگیری مسئولان اقتصادی دولت است تا بهبودی وضعیت بورس سریع‌تر حاصل شود. وزیر اقتصاد و رئیس کل بانک مرکزی باید فوراً نسبت به اصلاح این موضوع اقدام کنند».

با توجه به جهت‌گیری‌های وی در توییت‌های پیشینش می‌توان حدس زد که مخاطب اصلی وی وزیر اقتصاد است که وی پیش‌تر نیز انتقاداتی را به او داشته است.

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۷۰

شماره هفتم - ۱۶ تا ۲۲ آبان ۱۴۰۰

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۳۳۱۴۴۱۸۲۲

